TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. kovo 1 d.*

Byloje C-236/09

dėl *Cour constitutionnelle* (Belgija) 2009 m. birželio 18 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2009 m. birželio 29 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL,

Yann van Vugt,

Charles Basselier

prieš

Conseil des ministres

* Proceso kalba: prancūzų.

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot ir A. Arabadjiev, teisėjai E. Juhász (pranešėjas), G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, L. Bay Larsen, P. Lindh ir T. von Danwitz,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė R. Şereş, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. birželio 1 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL*, Yann van Vugt ir Charles Basselier, atstovaujamų advokato F. Krenc,

— *Conseil des ministres*, atstovaujamos advokato P. Slegers,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos L. Van den Broeck, padedamos advokato P. Slegers,

— Airijos, atstovaujamos D. O'Hagan, padedamo BL B. Murray,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir A. Czubinski,

— Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos R. Mackevičienės,

— Suomijos vyriausybės, atstovaujamos J. Heliskoski,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos I. Rao, padedamos baristerio D. Beard,

— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos M. Veiga, F. Florindo Gijón ir I. Šulce,

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Van Hoof ir M. van Beek,

susipažinęs su 2010 m. rugsėjo 30 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyvos 2004/113/EB, įgyvendinančios vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo (OL L 373, p. 37), 5 straipsnio 2 dalies išaiškinimu.

2 Klausimas pateikiamas nagrinėjant ginčą tarp *Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL*, van Vugt bei Basselier ir Belgijos Karalystės *Conseil des ministres* dėl 2007 m. gruodžio 21 d. Įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas 2007 m. gegužės 10 d. Įstatymas dėl kovos su moterų ir vyrų diskriminacija dėl lyties draudimo srityje (*Moniteur belge*, 2007 m. gruodžio 31 d., p. 66175; toliau – 2007 m. gruodžio 21 d. įstatymas), panaikinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyva 2004/113 priimta remiantis ES 13 straipsnio 1 dalimi. Šios direktyvos 1, 4, 5, 12, 15, 18 ir 19 konstatuojamosios dalys išdėstytos taip:

„1) Pagal Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnį Sąjunga grindžiama laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms bei teisinės valstybės principais, t. y. principais, kurie yra valstybėms narėms bendri ir gerbia pagrindines teises, kurias užtikrina Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, pasirašyta 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje, ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų kaip bendri Bendrijos teisės principai.

<…>

4) Vyrų ir moterų lygybė yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 ir 23 straipsniai draudžia bet kokią diskriminaciją dėl lyties ir nustato reikalavimą užtikrinti vyrų ir moterų lygybę visose srityse.

5) Europos bendrijos steigimo sutarties 2 straipsnyje numatyta, kad tokios lygybės skatinimas yra vienas iš pagrindinių Bendrijos uždavinių. Be to, pagal Sutarties 3 straipsnio 2 dalį Bendrija turi siekti pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas bei diegti šią lygybę visose savo veiklos srityse.

<…>

12) Siekiant išvengti diskriminavimo dėl lyties, ši direktyva turėtų būti taikoma tiek tiesioginiam, tiek netiesioginiam diskriminavimui. Tiesioginė diskriminacija yra, kai vienam asmeniui dėl jo lyties taikomos mažiau palankios sąlygos nei kitam asmeniui panašioje situacijoje. Todėl, pavyzdžiui, skirtumai teikiant sveikatos priežiūros paslaugas vyrams ir moterims, atsirandantys dėl fizinių vyrų ir moterų skirtumų, nėra susiję su panašiomis situacijomis ir tai nėra diskriminacija.

<…>

15) Jau yra priimta daug teisinių aktų, reglamentuojančių vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo įgyvendinimą užimtumo ir darbo srityje. Taigi ši direktyva neturėtų būti taikoma šiai sričiai. Tie patys argumentai taikomi savarankiškai

dirbančių asmenų veiklai, kiek jai taikomi esami teisiniai aktai. Ši direktyva turėtų būti taikoma tiktai privačiam, savanoriškam ir su darbo santykiais nesusijusiam draudimui ir pensijoms.

<...>

18) Aktuarinių su lytimi susijusių veiksnių naudojimas yra plačiai paplitęs teikiant draudimo ir kitas susijusias finansines paslaugas. Siekiant užtikrinti vienodą požiūrį į moteris ir vyrus, dėl to, kad į lytį atsižvelgiama kaip į aktuarinį veiksnį, neturėtų atsirasti asmenų įmokų ir išmokų skirtumų. Kad būtų išvengta staigaus rinkos persiorientavimo, šios taisyklės įgyvendinimas turėtų būti taikomas tik naujoms sutartims, sudarytoms po šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę dienos.

19) Tam tikrų kategorijų rizika gali skirtis priklausomai nuo lyties. Tam tikrais atvejais, lytis yra vienas iš apdraudžiamos rizikos įvertinimo veiksnių, bet nebūtinai vienintelis ir svarbiausias. Valstybės narės gali nuspręsti leisti taikyti taisyklės dėl vienos lyties įmokų ir išmokų [dėl lyčių vienodų įmokų ar išmokų] išimtis sutartims, kuriomis apdraudžiama tų rūšių rizika, jei jos gali užtikrinti, kad susiję aktuariniai ir statistiniai duomenys, kuriais grindžiami skaičiavimai, yra patikimi, reguliariai atnaujinami ir prieinami visuomenei. Išimtys leidžiamos tik tais atvejais, kai nacionalinė teisė dar nėra pritaikiusi vienos lyties taisyklės [taisyklės dėl lyčių vienodų įmokų ar išmokų]. Praėjus penkeriems metams nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę, valstybės narės turėtų persvarstyti šių išimčių pagrindimą, atsižvelgdamos į naujausius aktuarinius bei statistinius duomenis ir į Komisijos ataskaitą praėjus trejiems metams nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę datos."

4 Direktyvos 2004/113 tikslas apibrėžtas 1 straipsnyje:

„Šios direktyvos tikslas – sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas srityje, siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą.“

5 Šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatoma:

„1. Šioje direktyvoje vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principas reiškia, kad:

a) nėra jokios tiesioginės diskriminacijos dėl lyties, įskaitant mažiau palankų požiūrį į moteris dėl nėštumo ir motinystės;

b) nėra jokios netiesioginės diskriminacijos dėl lyties.“

6 Šios direktyvos 5 straipsnyje „Aktuariniai veiksniai“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad visose naujose sutartyse, sudarytose ne vėliau kaip po 2007 m. gruodžio 21 d., dėl to, kad į lytį atsižvelgiama kaip į veiksnį apskaičiuojant įmokas bei išmokas draudimo ir susijusių finansinių paslaugų tikslais, neatsirastų asmenų įmokų ir išmokų skirtumų.“

2. Neatsižvelgiant į 1 dalį, valstybės narės gali nuspręsti iki 2007 m. gruodžio 21 d. leisti proporcingus asmenų įmokų ir išmokų skirtumus, jei lytis yra lemiamas veiksnys atliekant rizikos įvertinimą, pagrįstą svarbiais ir tiksliais aktuariniais bei statistiniais duomenimis. Atitinkamos valstybės narės informuoja apie tai Komisiją ir užtikrina, kad būtų parengti, paskelbti ir reguliariai atnaujinami tikslūs duomenys, susiję su lytimi kaip lemiamu aktuariniu veiksniu. Šios valstybės narės persvarsto savo sprendimą po penkerių metų nuo 2007 m. gruodžio 21 d., atsižvelgdamos į 16 straipsnyje nurodytą Komisijos ataskaitą, o šio persvarstymo rezultatus nusiunčia Komisijai.

3. Bet kuriuo atveju išlaidos, susijusios su nėštumu ir motinyste, neturi tapti asmenų įmokų ir išmokų skirtumų priežastimi.

Valstybės narės gali atidėti šiai daliai vykdyti būtinų priemonių įgyvendinimą ne ilgiau kaip dvejiems metams nuo 2007 m. gruodžio 21 dienos. Tuo atveju atitinkama valstybė narė nedelsdama praneša apie tai Komisijai."

7 Šios direktyvos 16 straipsnyje „Ataskaitos" numatyta:

„1. Valstybės narės perduoda Komisijai visą turimą informaciją dėl šios direktyvos taikymo ne vėliau kaip 2009 m. gruodžio 21 d. ir po to kas penkerius metus.

Komisija parengia bendrą ataskaitą, kurioje apžvelgiama esama valstybių narių praktika, susijusi su 5 straipsniu, dėl lyties kaip veiksnio apskaičiuojant įmokas ir išmokas. Ji pateikia šią ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai ne vėliau kaip 2010 m. gruodžio 21 dieną. Prireikus Komisija prie savo ataskaitos prideda pasiūlymus dėl direktyvos keitimo.

2. Komisijos ataskaitoje atsižvelgiama į atitinkamų dalyvių nuomonę.“

8 Pagal Direktyvos 2004/113 17 straipsnio 1 dalį valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie įsigalioja ne vėliau kaip 2007 m. gruodžio 21 d. ir kuriais įgyvendinama ši direktyva. Jos nedelsdamos praneša Komisijai šių nuostatų tekstą.

Nacionalinė teisė

9 2007 m. gruodžio 21 d. įstatymo 2 straipsnyje nurodoma, kad juo į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2004/113.

10 Šio įstatymo 3 straipsnyje numatyta nuostata, kuria pakeičiamas 2007 m. gegužės 10 d. Įstatymo dėl kovos su moterų ir vyrų diskriminacija dėl lyties draudimo srityje 10 straipsnis.

11 Šio įstatymo naujas 10 straipsnis išdėstytas taip:

„1. Nukrypstant nuo 8 straipsnio gali būti nustatytas tiesioginis proporcingas draudimo įmokų ir išmokų skirtumas, jei lytis yra lemiamas veiksnys atliekant rizikos įvertinimą, pagrįstą svarbiais ir tiksliais aktuariniais bei statistiniais duomenimis.

Ši nukrypti leidžianti nuostata taikoma tik gyvybės draudimo sutartims 1992 m. birželio 25 d. Įstatymo dėl draudimo nuo sausumoje esančių rizikų sutarties (*Loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre*) 97 straipsnio prasme.

2. Nuo 2007 m. gruodžio 21 d. bet kuriuo atveju išlaidos, susijusios su nėštumu ir motinyste, neturi tapti asmenų įmokų ir išmokų skirtumų priežastimi.

3. Bankų, finansų ir draudimo komisija (*Commission bancaire, financière et des Assurances*) renka 1 dalyje numatytus aktuarinius ir statistinius duomenis ir užtikrina jų paskelbimą vėliausiai 2008 m. birželio 20 d., vėliau kas dvejus metus ji atnaujina duomenis ir juos skelbia interneto svetainėje. Šie duomenys atnaujinami kas dvejus metus.

Bankų, finansų ir draudimo komisija turi teisę reikalauti šiam tikslui būtinų duomenų iš atitinkamų institucijų, įmonių ir asmenų. Ji nurodo, kokie duomenys turi būti pateikiami, kokiu būdu ir kokia forma.

4. Vėliausiai iki 2009 m. gruodžio 21 d. Bankų, finansų ir draudimo įstaigų komisija pateikia Europos Komisijai remiantis šiuo straipsniu turimus duomenis. Ji perduoda šiuos duomenis Europos Komisijai kiekvieną kartą, kai tik juos atnaujina.

5. Iki 2011 m. kovo 1 d. įstatymų leidėjas (*Chambres législatives*), remdamasis 3 ir 4 dalyse numatytais duomenis, įvertina šio straipsnio taikymą, Direktyvos 2004/113/EB 16 straipsnyje numatytą Europos Komisijos ataskaitą ir padėtį kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse.

Šis vertinimas atliekamas remiantis įstatymų leidėjo rūmams Vertinimo komisijos po dvejų metų pateikta ataskaita.

Nutartimi, apsvarstyta Ministrų Tarybos (*Conseil des Ministres*), Karalius nustato aiškesnes taisykles dėl Vertinimo komisijos sudėties ir skyrimo, ataskaitos formos ir turinio.

Vertinimo komisija, be kita ko, parengia šio straipsnio įtakos rinkai ataskaitą, taip pat tiria kitus segmentacijos kriterijus nei tie, kurie susiję su lytimi.

6. Ši nuostata netaikoma papildomos socialinės apsaugos sistemos srityje sudarytoms draudimo sutartims. Šioms sutartims taikomas tik 12 straipsnis.“

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

12 Ieškovai pagrindinėje byloje pateikė ieškinį Konstituciniame Teisme (*Cour constitutionnelle*) dėl 2007 m. gruodžio 21 d. įstatymo, kuriuo Direktyva 2004/113 perkeliama į nacionalinę teisę, panaikinimo.

13 Jie mano, kad 2007 m. gruodžio 21 d. įstatymas, kuriuo nustatyta galimybė pasinaudoti leidžiančia nukrypti nuostata pagal Direktyvos 2004/113 5 straipsnio 2 dalį, prieštarauja vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principui.

14 Tiek, kiek 2007 m. gruodžio 21 d. įstatyme nustatyta galimybė pasinaudoti leidžiančia nukrypti nuostata pagal Direktyvos 2004/113 5 straipsnio 2 dalį, Konstitucinis Teismas, manydamas, kad pateiktame ieškinyje keliama Sąjungos direktyvos nuostatos galiojimo problema, nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 2004/113/EB <...> 5 straipsnio 2 dalis neprieštarauja [ES] 6 straipsnio 2 daliai, būtent šia nuostata užtikrintam lygybės ir diskriminacijos draudimo principui?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar ta pati [šios] direktyvos 5 straipsnio 2 dalis, jei ji taikoma tik gyvybės draudimo sutartimis, taip pat prieštarauja [ES] 6 straipsnio 2 daliai?“

Dėl prejudicinių klausimų

15 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 2004/113 5 straipsnio 2 dalis yra galiojanti atsižvelgiant į vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą.

16 Pagal ES 6 straipsnio, į kurį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro nuorodą savo prejudiciniuose klausimuose ir kuris minimas Direktyvos 2004/113 1 konstatuojamojoje dalyje, 2 dalį Sąjunga grindžiama laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms bei teisinės valstybės principais, t. y. principais, kurie yra valstybėms narėms bendri ir gerbia pagrindines teises, kurias užtikrina Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų kaip bendri Bendrijos teisės principai. Šios pagrindinės teisės įtrauktos į chartiją, kuri nuo 2009 m. gruodžio 1 d. turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutartys.

17 Chartijos 21 ir 23 straipsniuose skelbiama, kad, viena vertus, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl asmens lyties, kita vertus, visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė. Kadangi Direktyvos 2004/113 4 konstatuojamąja dalimi aiškiai daroma nuoroda į šiuos straipsnius, reikia įvertinti šios direktyvos 5 straipsnio 2 dalies galiojimą, atsižvelgiant į minėtas chartijos nuostatas (šiuo klausimu žr. 2010 m. galiojimą 9 d. Sprendimo *Volker und Markus Schecke ir Eifert*, C-92/09 ir C-93/09, Rink. p. I-11063, 46 punktą).

18 Teisė į vienodą požiūrį į moteris ir vyrus taip pat reglamentuojama ESV sutarties nuostatose. Pirma, pagal ESVS 157 straipsnio 1 dalį kiekviena valstybė narė užtikrina, kad būtų taikomas principas abiejų lyčių darbuotojams už vienodą ar vienodos vertės darbą mokėti vienodą užmokestį. Antra, pagal ESVS 19 straipsnio 1 dalį Taryba, Europos Parlamentui pritarus, gali imtis atitinkamų veiksmų, siekdama kovoti su

diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.

19 ESVS 157 straipsnio 1 dalyje įtvirtinamas vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas konkrečioje srityje, o ESVS 19 straipsnio 1 dalimi suteikiami įgaliojimai Tarybai, kuriuos ji turi įgyvendinti laikydamasi visų pirma ESS 3 straipsnio 3 dalies antros pastraipos, pagal kurią Sąjunga kovoja su socialine atskirtimi ir diskriminacija bei skatina socialinį teisingumą ir apsaugą, moterų ir vyrų lygybę, solidarumą ir vaiko teisių apsaugą, ir ESVS 8 straipsnio, pagal kurį visuose savo veiksmuose Sąjunga siekia pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas ir diegti jų lygybę.

20 Palaipsniui įgyvendinant šią lygybę, būtent Sąjungos teisės aktų leidėjas, vadovaudamasis ESS 3 straipsnio 3 dalies antra pastraipa ir ESVS 8 straipsniu Sąjungai priskirta užduotimi ir atsižvelgdamas į Sąjungos ekonominių ir socialinių sąlygų raidą sprendžia, kada imtis veiksmų.

21 Tačiau kai nusprendžiama imtis tokių veiksmų, jis turi nuosekliai siekti užsibrėžto tikslo, o tai netrukdo numatyti pereinamųjų laikotarpių arba leidžiančių nukrypti nuostatų, kurios galiotų ribotą laikotarpį.

22 Kaip konstatuota Direktyvos 2004/113 18 konstatuojamojoje dalyje, priimant šią direktyvą aktuarinių su lytimi susijusių veiksnių naudojimas buvo plačiai paplitęs teikiant draudimo paslaugas.

23 Todėl Sąjungos teisės aktų leidėjas galėjo palaipsniui, taikydamas atitinkamus pereinamuosius laikotarpius, įgyvendinti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą, būtent taisyklę dėl lyčių vienodų įmokų ar išmokų.

24 Būtent šia prasme Sąjungos teisės aktų leidėjas Direktyvos 2004/113 5 straipsnio 1 dalyje numatė, kad draudimo įmokų ir išmokų skirtumai, susidarantys, kai remiamasi lytimi kaip veiksniu apskaičiuojant šias įmokas ir išmokas, turi būti panaikinami vėliausiai 2007 m. gruodžio 21 dieną.

25 Nukrypstant nuo 5 straipsnio 1 dalyje nustatytos bendrosios taisyklės dėl lyčių vienodų įmokų ar išmokų, to paties straipsnio 2 dalyje įtvirtinta nuostata suteikė valstybėms narėms, kurių nacionalinėje teisėje priimant Direktyvą 2004/113 tokia taisyklė dar nebuvo taikoma, teisę nuspręsti iki 2007 m. gruodžio 21 d. leisti nustatyti proporcingus asmenų įmokų ir išmokų skirtumus, jei lytis yra lemiamas veiksnys atliekant rizikos įvertinimą, pagrįstą svarbiais ir tiksliais aktuariniais bei statistiniais duomenimis.

26 Pagal tą pačią dalį valstybės narės, atsižvelgdamos į Komisijos ataskaitą, po penkerių metų nuo 2007 m. gruodžio 21 d. persvarsto savo sprendimą, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad Direktyvoje 2004/113 nėra nuostatos dėl šių skirtumų taikymo trukmės, šia teise pasinaudojusios valstybės narės gali leisti draudikams taikyti tokį skirtingą požiūrį be galiojimo laikotarpio apribojimų.

27 Taryba abejoja, ar apdraustųjų moterų ir vyrų situacijos tam tikruose privataus draudimo sektoriuose gali būti laikomos panašiomis, nes atsižvelgiant į techninį draudikų,

klasifikuojančių rizikas į kategorijas pagal statistiką, požiūrį apdraustųjų moterų ir vyrų rizikos lygiai gali skirtis. Ji teigia, kad Direktyvos 2004/113 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta galimybe tik siekiama, kad skirtingos situacijos nebūtų vertinamos vienodai.

28 Atsižvelgiant į nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką pagal bendrą vienodo požiūrio principą, kaip Bendrijos teisės bendrąjį principą, reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, jei toks vertinimas negali būti objektyviai pagrįstas (žr. 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.*, C-127/07, Rink. p. I-9895, 23 punktą).

29 Šiuo klausimu pažymėtina, kad situacijų panašumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į Sąjungos akto, kuriuo nustatomas nagrinėjamas skirtumas, dalyką ir tikslą (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.* 26 punktą). Šioje byloje šis skirtumas nustatytas Direktyvos 2004/113 5 straipsnio 2 dalyje.

30 Neginčijama, kad Direktyva 2004/113 siekiamas tikslas draudimo paslaugų srityje, kaip matyti iš jos 5 straipsnio 1 dalies, taikyti taisyklę dėl lyčių vienodų įmokų ar išmokų. Šios direktyvos 18 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nustatoma, kad, siekiant užtikrinti vienodą požiūrį į moteris ir vyrus, dėl to, kad į lytį atsižvelgiama kaip į aktuarinį veiksnį, neturėtų atsirasti asmenų įmokų ir išmokų skirtumų. Šios direktyvos 19 konstatuojamojoje dalyje valstybių narių galimybė netaikyti taisyklės dėl abiem lytims vienodų įmokų ir išmokų įvardijama kaip „išimtis“. Direktyva 2004/113

grindžiama prielaida, kad taikant vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą, įtvirtintą chartijos 21 ir 23 straipsniuose, atitinkamos moterų ir vyrų situacijos, kiek tai susiję su taisykle dėl lyčių vienodų įmokų ar išmokų, yra panašios.

31 Šiomis aplinkybėmis kyla pavojus, kad Direktyvos 2004/113 5 straipsnio 2 dalyje numatytą nuo vienodo požiūrio į moteris ir vyrus leidžiančią nukrypti nuostatą pagal Europos Sąjungos teisę bus leidžiama taikyti neapibrėžtą laikotarpį.

32 Tokia nuostata, leidžianti atitinkamoms valstybėms narėms neribotą laiką taikyti taisyklės dėl lyčių vienodų įmokų ar išmokų išimtį, prieštarauja vienodo požiūrio į moteris ir vyrus tikslui, kurio siekiama Direktyva 2004/113, ir yra nesuderinama su chartijos 21 ir 23 straipsniais.

33 Todėl ši nuostata turi būti laikoma negaliojančia pasibaigus atitinkamam pereinamajam laikotarpiui.

34 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/113 5 straipsnio 2 dalis yra negaliojanti nuo 2012 m. gruodžio 21 dienos.

35 Atsižvelgiant į šį atsakymą, į antrąjį prejudicinį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

36 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyvos 2004/113/EB, įgyvendinančios vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, 5 straipsnio 2 dalis negalioja nuo 2012 m. gruodžio 21 dienos.

Parašai.